

DECYZJA KOMISJI**z dnia 20 października 2004 r.****w sprawie systemu pomocy przyznanych przez Włochy na rzecz przedsiębiorstw, które dokonały inwestycji w gminach dotkniętych klęskami żywiołowymi w roku 2002***(notyfikowana jako dokument nr C(2004) 3893)***(Wyłącznie włoska wersja językowa jest autentyczna)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)****(2005/315/WE)**

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 88 ust. 2 akapit 1,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

wezawszy zainteresowane strony do przedstawienia swoich uwag zgodnie z ww. artykułami⁽¹⁾ i uwzględniając przekazane uwagi,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. POSTĘPOWANIE

- (1) Dnia 6 marca 2003 r. i dnia 29 marca 2003 r. Komisja otrzymała dwa zgłoszenia dotyczące przedłużenia ustawy nr 383 z dnia 18 października 2001 r. w niektórych gminach włoskich dotkniętych klęskami żywiołowymi w roku 2002.
- (2) Dnia 20 marca 2003 r. Komisja zwróciła się do władz włoskich o przekazanie informacji dotyczących tego przedłużenia. Władze włoskie dwukrotnie zwróciły się do Komisji o przedłużenie terminu wyznaczonego na udzielenie odpowiedzi – w dniu 2 i 21 maja 2003 r., a następnie wysłały do Komisji notę z datą 10 czerwca 2003 r. Kolejną notę od władz włoskich Komisja otrzymała w dniu 4 lipca 2003 r.
- (3) Ponieważ wejście w życie systemu pomocy nie podlegało uprzedniemu zatwierdzeniu przez Komisję w myśl art. 87 i następnym Traktatu, system został wpisany do rejestru pomocy nienotyfikowanych pod numerem NN 58/03.
- (4) Pismem z dnia 17 września 2003 r. Komisja powiadomiła Włochy o swojej decyzji o wszczęciu postępowania, o którym mowa w art. 88 ust. 2 Traktatu, w odniesieniu do przedmiotowych środków. Sprawa została zarejestro-

wana pod numerem N 57/2003. Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*⁽²⁾, a zainteresowane strony zostały wezwane do przedstawienia swoich uwag.

- (5) Pismem z dnia 23 października 2003 r. władze włoskie złożyły wniosek o przedłużenie terminu na przekazanie swoich uwag. Pismami z dnia 5 listopada i 16 grudnia 2003 r. Komisja, odpowiednio, przyjęła wniosek o przedłużenie i wyistosowała ponaglenie.
- (6) Włochy przedstawiły uwagi pismem z dnia 18 lutego 2004 r., zarejestrowanym w dniu 23 lutego i pismem z dnia 10 września 2004 r., zarejestrowanym w dniu 15 września. Żadna inna zainteresowana strona nie przedstawiła swoich uwag.

II. SZCZEGÓŁOWY OPIS SYSTEMU POMOCY**Podstawa prawna**

- (7) Artykuł 5 lit. e dekretu z mocą ustawy nr 282 z dnia 24 grudnia 2002 r., wprowadzonego ustawą konwertującą nr 27 z dnia 21 lutego 2003 r., przedłuża przyznanie korzyści przewidzianych w art. 4 ust. 1 ustawy nr 383 z dnia 18 października 2001 r. wyłącznie na rzecz tych przedsiębiorstw, które dokonały inwestycji w gminach dotkniętych klęskami żywiołowymi w roku 2002. Artykuł 5 lit. e dekretu z mocą ustawy nr 282 z dnia 24 grudnia 2002 r. stanowił przedmiot wyjaśnień udzielonych przez włoskie Ministerstwo Gospodarki i Finansów w formie okólnika Agencji Dochodów nr 43/E z dnia 31 lipca 2003 r. Gminy objęte pomocą znajdują się na obszarach wskazanych w następujących dokumentach:
 - rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r., zawierające przepisy dotyczące ogłoszenia stanu wyjątkowego w związku z poważnymi zjawiskami erupcji związanymi z aktywnością wulkanu Etna i zjawiskami sejsmicznymi na terenie prowincji Katania;
 - rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 2002 r. zawierające przepisy dotyczące ogłoszenia stanu wyjątkowego w związku z poważnymi zjawiskami sejsmicznymi, które miały miejsce w dniu 31 października 2002 r. na terenie prowincji Campobasso;

⁽¹⁾ Dz.U. C 42 z 18.2.2004, str. 5.⁽²⁾ Patrz: przypis 1.

- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 listopada 2002 r. zawierające przepisy dotyczące ogłoszenia stanu wyjątkowego w związku z poważnymi zjawiskami sejsmicznymi, które miały miejsce w dniu 31 października 2002 r. na terenie prowincji Foggia;
 - rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 listopada 2002 r. zawierające przepisy dotyczące ogłoszenia stanu wyjątkowego w związku z wyjątkowymi zjawiskami meteorologicznymi (powódzie i osunięcia ziemi), które miały miejsce w regionach: Liguria, Lombardia, Piemont, Veneto, Friuli-Wenecja Julijska i Emilia Romagna.
- (8) Konieczny jest ponadto warunek, że w przedmiotowych gminach został wydany nakaz ewakuacji lub zakaz ruchu na głównych drogach dojazdowych do gminy.
- (9) Komisja dowiedziała się z artykułów prasowych, że na mocy rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 maja 2003 r. powstała lista gmin dotkniętych skutkami wyjątkowych zjawisk meteorologicznych, które miały miejsce w regionach: Liguria, Lombardia, Piemont, Veneto, Friuli-Wenecja Julijska i Emilia Romagna, która została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Republiki Włoskiej nr 126 z dnia 3 czerwca 2003 r.
- (10) Zarządzenie o przedłużeniu ustawy nr 383 z dnia 18 października 2001 r. weszło w życie z dniem 23 lutego 2003 r., tj. na następny dzień po ogłoszeniu ustawy nr 27 z dnia 21 lutego 2003 r. w dodatku zwykłym nr 29 do Dziennika Urzędowego Republiki Włoskiej nr 44 z dnia 22 lutego 2003 r.

Cel

- (11) Celem systemu jest ponowne uruchomienie inwestycji w strefach dotkniętych klęskami żywiołowymi, o których mowa w rozporządzeniach Prezesa Rady Ministrów, wymienionych w punkcie 7 niniejszego uzasadnienia.

Beneficjenci

- (12) Beneficjentami środków mogą być wszystkie przedsiębiorstwa ze wszystkich sektorów, które dokonały inwestycji w ww. gminach dotkniętych klęskami żywiołowymi. Okólnik Agencji Dochodów nr 43/E z dnia 31 lipca 2003 r. wskazuje, że *ratio legis* systemu jest zachęcenie do inwestowania przedsiębiorstw, które z powodu poważnych problemów wynikających z klęsk żywiołowych, jakie miały miejsce w gminach, na terenie których przedsiębiorstwa te są ulokowane, poniosły bezpośrednio lub pośrednio straty ekonomiczne. Okólnik zaznacza, że można uznać, iż taka zaistniała szkoda dotknęła ogół przedsiębiorstw w danej gminie tylko wówczas, gdy:
- nakazy ewakuacji dotyczyły znacznej liczby budynków tak, że negatywnie wpłynęło to na gospodarkę całej gminy;
 - na mocy rozporządzeń władz gminnych zostały zamknięte dla ruchu wszystkie główne drogi dojazdowe do gminy.

W myśl wzmiankowanego okólnika w innych przypadkach ulga przyznana będzie tylko tym przedsiębiorstwom, których siedziby operacyjne znajdują się przy drogach lub w budynkach, o których mowa w wyżej wzmiankowanych zarządzeniach władz gminy.

Forma i wysokość pomocy

- (13) Przedmiotowy środek pomocy pozwala na prolongowanie przepisów ustawy nr 383 z dnia 18 października 2001 r. aż do kolejnego okresu podatkowego następującego po okresie bieżącym w dniu 25 października 2001 r. i ograniczają się wyłącznie do inwestycji zrealizowanych do dnia 31 lipca 2003 r. Przepisy te pozwalają na odliczenie w celach podatkowo-skarbowych od dochodów przedsiębiorstw i samodzielnych pracowników części wartości inwestycji realizowanych począwszy od dnia 1 lipca 2001 r. w wysokości równej 50 % kwoty przewyższającej średnią wartość inwestycji zrealizowanych w ciągu poprzednich 5 lat. Przy obliczaniu średniej nie uwzględnia się inwestycji wykonanych w roku, w którym wystąpiła największa kwota. Dla inwestycji w sektorze nieruchomości prolongata dotyczy inwestycji zrealizowanych do trzeciego okresu podatkowego następującego po okresie bieżącym w dniu 25 października 2001 r., jednak nie dłużej niż do dnia 31 lipca 2004 r.

Przedmiot systemu

- (14) Przedmiotem systemu są inwestycje przeznaczone na tworzenie nowych zakładów, na rozszerzenie lub wznowienie działalności i modernizację zakładów już istniejących, na zakończenie prac zawieszonych i na zakup nowych urządzeń.

III. DECYZJA O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA W TRYBIE PRZEWIDZIANYM W ART. 88 UST. 2 TRAKTATU

- (15) W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania dochodzeniowego (zwanej dalej „decyzją o wszczęciu postępowania”) przedmiotowy środek pomocy został przeanalizowany pod kątem możliwości zastosowania odstępstwa, o którym mowa w art. 87 ust. 2 lit. b), jako pomoc mająca na celu naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi.
- (16) Komisja oceniła również, czy w przypadku przedmiotowych środków istnieje możliwość zastosowania odstępstwa, o którym mowa w art. 87 ust. 3 lit. a) i/lub c) Traktatu na podstawie wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa⁽³⁾, rozporządzenia Komisji (WE) nr 70/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)⁽⁴⁾ oraz dla sektora rolniczego; standardów ustalonych przez wspólnotowe wytyczne w sprawie pomocy państwa dla sektora rolniczego⁽⁵⁾, a w przypadku rybołówstwa i akwakultury – standardów ustalonych w zaleceniach dotyczących analizy pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Dz.U. C 74 z 10.3.1998, str. 9.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 10 z 13.1.2001, str. 33. Rozporządzenie zmienione ostatnio rozporządzeniem (WE) nr 364/2004 (Dz.U. L 63 z 28.2.2004, str. 22).

⁽⁵⁾ Dz.U. C 28 z 1.2.2000, str. 2.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 19 z 20.1.2001, str. 7.

Analiza środka pomocy jako pomocy przeznaczonej na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi

- (17) Jeśli chodzi o odstępstwo określone w art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu, w decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwości w odniesieniu do kwestii czy pomoce ograniczają się do naprawy wyłącznie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe z wykluczeniem możliwości nadmiernej rekompensaty za szkody poniesione na poziomie pojedynczego beneficjenta. Nie miała więc możliwości wyrazić zgody na wydanie środka pomocy jako pomocy przeznaczonej na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi.
- (18) Władze włoskie nie oszacowały bezpośrednich szkód materialnych spowodowanych przez ww. klęski żywiołowe. Władze włoskie sprecyzowały, że system opiera się na pojęciu szkody rozumianej w ujęciu makroekonomicznym, uzasadniając takie podejście niemożliwością oszacowania szkód na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa, gdyż spowodowałoby to spowolnienie procesu udzielania pomocy i pozbawienie go skuteczności.
- (19) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja uznała więc, że na podstawie informacji podanych przez władze włoskie niemożliwe było wyciągnięcie wniosku, że przedmiotowe środki przeznaczone były, zważywszy na ich rodzaj i mechanizm działania, na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi. W rzeczywistości, zważywszy na mechanizm działania, Komisja nie mogła wyciągnąć wniosków, że:
- beneficjentami pomocy są przedsiębiorstwa, które rzeczywiście poniosły szkody;
 - szkody zostały spowodowane wyłącznie klęskami żywiołowymi wskazanymi w jednym z rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów cytowanych w punkcie 7 niniejszego uzasadnienia;
 - pomoc na rzecz przedsiębiorstwa ogranicza się do naprawy wyłącznie szkód spowodowanych przez wzmiankowane klęski żywiołowe, z wykluczeniem możliwości nadmiernej rekompensaty za szkody na poziomie pojedynczego beneficjenta. Na brak powiązania między pomocą a poniesioną przez przedsiębiorstwo szkodą wskazuje również fakt, że, zważywszy na mechanizm działania przedmiotowego systemu, przedsiębiorstwa, które rzeczywiście poniosły szkodę na skutek klęsk żywiołowych, niekoniecznie korzystają z przedmiotowego systemu. W rzeczywistości przedsiębiorstwo, które realizuje inwestycję mającą na celu wyłącznie naprawę szkód poniesionych z powodu wzmiankowanych klęsk żywiołowych, mogłoby nie skorzystać z pomocy w sytuacji, gdy wartość inwestycji byłaby niższa niż średnia wartość inwestycji realizowanych w ciągu poprzednich pięciu lat. Ponadto, nie mogłoby skorzystać z systemu w tym samym roku również i przedsiębiorstwo realizujące inwestycję, mającą na celu wyłącznie naprawę szkód poniesionych z powodu wymienionych klęsk żywiołowych, ale które w trakcie bieżącego roku obrachunkowego poniosło stratę.

Analiza środka pomocy jako pomocy przeznaczonej na inwestycje

- (20) Jeśli chodzi o dopuszczalność odstępstw, o których mowa w art. 87 ust. 3 lit. a) i/lub c) Traktatu, w decyzji o wszczęciu postępowania Komisja uznała, że środek pomocy może podlegać odstępstwu, ponieważ przyznana pomoc przeznaczona jest na inwestycje.
- (21) Jeśli chodzi o powyższe odstępstwa Komisja przede wszystkim wyraziła wątpliwości co do faktu, że pomoc wynikająca z systemu dotyczy tylko stref objętych pomocami na cele regionalne na podstawie włoskiej mapy pomocy na cele regionalne na lata 2000–2006. Komisja wyraziła też wątpliwości w odniesieniu do następujących kwestii:
- zgodność pojęcia inwestycji w rozumieniu systemu z definicją podaną w punkcie 4.4 wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa i w art. 2 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 70/2001;
 - fakt, że intensywność pomocy w ramach systemu, która powinna być obliczona względem całości wydatków figurujących w jednolitym wykazie wydatków (podstawa standardowa), zgodnie z definicją podaną w punkcie 4.5 wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa i w art. 4 ust. 5 rozporządzenia 70/2001, nie przekracza maksymalnych kwot dla poszczególnych regionów przewidzianych we włoskiej mapie pomocy na cele regionalne na lata 2000–2006 lub też wysokości pomocy przewidzianych w art. 4 ust. 2 rozporządzenia 70/2001 dla MŚP;
 - przestrzeganie zasad kumulacji, o których mowa w pkt 4.18 do 4.21 wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa i w art. 8 rozporządzenia (WE) nr 70/2001;
 - przestrzeganie zasady konieczności udzielenia pomocy, o której mowa w punkcie 4.2 wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa i w art. 7 rozporządzenia (WE) nr 70/2001;
 - fakt, że aby zapewnić, iż subwencjonowane inwestycje produktywnie są opłacalne z ekonomicznego punktu widzenia i finansowo trwałe, wkład beneficjenta przeznaczony na ich finansowanie musi wynosić co najmniej 25 %, zgodnie z pkt 4.2 wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa i w art. 4 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 70/2001;
 - przestrzeganie warunków przewidzianych we wspólnotowych wytycznych w sprawie regionalnej pomocy państwa w sektorze rolniczym i w wytycznych dotyczących analizy pomocy państwa w sektorze rybactwa i akwakultury.

IV. UWAGI WŁOCH

- (22) W odpowiedzi na decyzję o wszczęciu postępowania Włochy udzieliły uzupełniających informacji i przedstawiły swoje uwagi, których główne punkty są streszczone poniżej.

Uwagi na temat analizy środka pomocy jako pomocy przeznaczonej na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi

- (23) Władze włoskie zauważyły, że terytorium, którego dotyczą przedmiotowe interwencje to gminy wskazane w rozporządzeniach Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r., 31 października 2002 r. i 8 listopada 2002 r. Zgodnie z art. 1 rozporządzenia z dnia 29 października 2002 r. pomoc jest udzielana wyłącznie w gminach dotkniętych powodzią oraz gminach, w których władze gminne wydały nakaz ewakuacji lub zakaz ruchu na głównych drogach dojazdowych do gminy. Przedmiotowe gminy zostały wymienione w rozporządzeniu nr 3290 Prezesa Rady Ministrów.

- (24) Jeśli chodzi o wątpliwości dotyczące faktu, czy beneficjentem pomocy są przedsiębiorstwa, które rzeczywiście poniosły szkodę i czy szkoda ta powstała wyłącznie na skutek klęski żywiołowej, władze włoskie twierdzą, że szkoda może zostać uznana za zaistniałą w odniesieniu do ogółu podatników danej gminy tylko wówczas, gdy:

— nakazy ewakuacji dotyczyły znacznej liczby budynków tak, że negatywnie wpłynęło to na gospodarkę całej gminy;

— na mocy rozporządzeń władz gminnych zostały zamknięte dla ruchu wszystkie główne drogi dojazdowe do gminy.

- (25) Władze włoskie stwierdzają zatem, że w praktyce głównymi beneficjentami pomocy są przedsiębiorstwa rzeczywiście poszkodowane w wyniku klęski żywiołowej i które mają siedziby operacyjne przy drogach lub w budynkach, objętych wyżej wzmiankowanymi zarządzeniami ewakuacyjnymi.

- (26) Ponadto, jeśli chodzi o powiązanie między poniesioną szkodą a przyznaną pomocą, władze włoskie uważają, że Traktat nie wyklucza możliwości uwzględnienia łącznych szkód poniesionych przez dany obszar. System opiera się na pojęciu szkody rozumianej w ujęciu makroekonomicznym, ponieważ wymogi skuteczności i szybkości działania nie pozwalają na oszacowanie szkody na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa. Władze włoskie odwołują się więc do danych makroekonomicznych, aby wykazać, że kwoty przyznane w ramach systemu są znacznie niższe od poniesionych szkód.

- (27) Władze włoskie zauważyły również, że w niektórych przypadkach Komisja zaakceptowała systemy pomocy przeznaczone na odbudowę danego sektora lub rekompensatę mniej bezpośrednich form szkód.

- (28) W piśmie z dnia 10 września 2004 r. władze włoskie potwierdziły, że środek pomocy oparty jest na ujęciu makroekonomicznym, uściślając jednak, że od przedsiębiorstw będzie wymagane odpowiednie zaświadczenie lub oświadczenie w celu zweryfikowania w praktyce szkody na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa. Administracja finansowa będzie wówczas mogła przeprowadzić odpowiednie kontrole. Takie zaświadczenie winno zawierać elementy zdolne udowodnić prawo przedsiębiorstwa do uzyskania pomocy ze względu na położenie w strefie, która kwalifikuje się do korzystania z takiej pomocy. Przedsiębiorstwa winny ponadto zaświadczyć, że przyznana kwota pomocy nie przekracza wartości szkody i że nie wystąpiła nadmierna rekompensata.

Uwagi na temat analizy środka pomocy jako pomocy przeznaczonej na inwestycje

- (29) Jeśli chodzi o ocenę zgodności środka pomocy z odstępstwami przewidzianymi w art. 87 ust. 3 lit. a) i/lub c) Traktatu, przeprowadzoną na podstawie przepisów przywołanych w pkt. 16 niniejszego uzasadnienia, władze włoskie ograniczyły się do stwierdzenia, że wybór obszarów objętych pomocami wynika wyłącznie i bezpośrednio ze zdarzeń będących klęskami żywiołowymi.

- (30) Władze włoskie podkreślają, że zgodność pomocy winna być oceniona na podstawie art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu, ponieważ chodzi tu o pomoce przeznaczone na naprawę szkód powstałych na skutek klęsk żywiołowych lub innych zdarzeń nadzwyczajnych.

- (31) W piśmie z dnia 10 września 2004 r. władze włoskie zauważyły również, że pomoce powinny być uznane za zgodne z zasadami wspólnego rynku na mocy wspomnianego odstępstwa i że nie powoduje to konieczności przeprowadzenia dodatkowej analizy zgodności w oparciu o inne odstępstwa lub podstawy.

V. OCENA

Ocena subwencyjnego charakteru środka pomocy

- (32) Aby ocenić, czy środki przyznane w ramach systemu stanowią pomoce w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu, należy ustalić, czy przynoszą one beneficjentom korzyść, czy zostały przyznane z zasobów państwowych, czy przedmiotowe środki wpływają na konkurencję i czy mogą negatywnie wpłynąć na wewnątrzspółnotową wymianę handlową.

- (33) Pierwszym istotnym elementem art. 87 ust. 1 jest możliwość, że środki przyniosą korzyść wybranej grupie beneficjentów. Idzie więc o ustalenie z jednej strony czy przedsiębiorstwa-beneficjenci zyskują korzyść ekonomiczną, jakiej nie zyskaliby w normalnych rynkowych warunkach lub unikają kosztów, które z zasady powinny być pokryte z zasobów własnych przedsiębiorstw, a z drugiej strony, czy taka korzyść została przyznana określonej kategorii przedsiębiorstw. Możliwość odliczenia od podatku części wartości dokonanych inwestycji przynosi korzyść ekonomiczną beneficjentom, jako że ich dochód podlegający opodatkowaniu, a w konsekwencji wysokość podatku od tego dochodu jest zmniejszona w porównaniu z podatkiem, jaki te przedsiębiorstwa powinny z zasady zapłacić. Ponadto środki przeznaczone są dla wybranych przedsiębiorstw, które prowadzą działalność – a w szczególności dokonują inwestycji – na określonych obszarach terytorium Włoch i je faworyzują, ponieważ nie są przyznawane przedsiębiorstwom znajdującym się poza tymi obszarami.
- (34) Zgodnie z drugim warunkiem zastosowania art. 87 pomoc musi być przyznana przez Państwo z zasobów państwowych. W rozpatrywanym przypadku wykorzystanie zasobów państwowych przybiera formę negatywną, jako że chodzi o utracony dochód publiczny: zmniejszenie podatku dochodowego obniża dochód Państwa.
- (35) Zgodnie z trzecim i czwartym warunkiem zastosowania art. 87 ust. 1 Traktatu pomoc winna zakłócać lub grozić zakłóceniem konkurencji oraz wpływać lub być zdolna do wpływu na wewnątrzspółnotową wymianę handlową. W rozpatrywanym przypadku środki grożą zakłóceniem konkurencji, ponieważ wzmacniają pozycję finansową i możliwości działania przedsiębiorstw-beneficjentów względem ich konkurentów, którzy z takich pomocy nie korzystają. Jeśli taki skutek ma miejsce w dziedzinie objętej wewnątrzspółnotową wymianą handlową, przedmiotowe środki mają wpływ na tę ostatnią. W szczególności środki takie zakłócają konkurencję i wpływają na wewnątrzspółnotową wymianę handlową, gdy przedsiębiorstwa-beneficjenci eksportują część swojej produkcji do innych Państw Członkowskich; analogicznie jeśli przedsiębiorstwa-beneficjenci nie eksportują, uprzywilejowana zostaje produkcja krajowa ze względu na fakt, że dla przedsiębiorstw ulokowanych w innych Państwach Członkowskich możliwości eksportu ich wyrobów do Włoch są z tego powodu ograniczone⁽⁷⁾. To samo ma miejsce wówczas, gdy jakieś Państwo Członkowskie przyznaje pomoc przedsiębiorstwom, działającym w sektorze usług i dystrybucji⁽⁸⁾.
- (36) Z tych przyczyn rozpatrywane środki pomocy są z zasady zakazane przez art. 87 ust. 1 Traktatu i mogą być uznane za zgodne z zasadami wspólnego rynku tylko wtedy, gdy kwalifikują się do skorzystania

z jednego z odstępstw przewidzianych przez tenże Traktat.

- (37) Komisja podkreśla jednak, że pomoc przyznana w ramach przedmiotowego środka pomocy nie stanowi pomocy państwa, jeśli spełnia warunki ustalone w rozporządzeniu (WE) nr 69/2001⁽⁹⁾ lub w przepisach *de minimis* obowiązujących w momencie ich przyznania.

Niezgodność systemu z prawem

- (38) Ponieważ chodzi o środki, które już weszły w życie, Komisja z ubolewaniem stwierdza, że władze Włoch nie wypełniły ciążącego na nich obowiązku powiadomienia w myśl art. 88 ust. 3 Traktatu.

Ocena zgodności środków z zasadami wspólnego rynku

- (39) Ustaliwszy, że środki stanowią pomoc w znaczeniu art. 87 ust. 1 Traktatu, Komisja musi przeanalizować ich zgodność z zasadami wspólnego rynku w myśl art. 87 ust. 2 i 3 Traktatu.
- (40) Jeśli chodzi o możliwość zastosowania odstępstw przewidzianych przez Traktat, Komisja uważa, że przedmiotowe pomoce nie mogą skorzystać z odstępstw przewidzianych w art. 87 ust. 2 lit. a) Traktatu, ze względu na fakt, że nie chodzi tu o pomoce o charakterze socjalnym ani o pomoce objęte art. 87 ust. 2 lit. c). Z powodów oczywistych nie są również możliwe do zastosowania odstępstwa, o których mowa w art. 87 ust. 3 lit. b) i d).
- (41) Jeśli chodzi o ewentualną możliwość zastosowania odstępstw, o których mowa w art. 87 ust. 3 lit. a) i c), Komisja odwołuje się do wątpliwości wyrażonych w tej kwestii w decyzji o wszczęciu postępowania i przyjmuje do wiadomości oświadczenia złożone przez Włochy w ramach postępowania, według których cel przedmiotowego środka pomocy nie odpowiada celom przewidzianym przez te odstępstwa. Zainteresowane Państwo Członkowskie nie dostarczyło niezbędnych informacji, aby umożliwić Komisji ocenę zgodności systemu w oparciu o te odstępstwa i dlatego nie jest możliwe dokonanie oceny systemu pod tym względem w niniejszej decyzji. Takie stwierdzenie nie przesądza możliwości uznania pomocy przyznanych na podstawie tego systemu jako zgodnych po przeprowadzeniu badania indywidualnego lub też, że są objęte zakresem zastosowania rozporządzeń wyłączających.
- (42) Komisja oceniła, że środki mogą skorzystać z odstępstwa na mocy art. 87 ust. 2 lit. b) jako środki pomocy przeznaczone na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi. Należy zauważyć, że w ramach postępowania Włochy podkreśliły, że pomoc przyznana została w tym celu.

⁽⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 lipca 1988 r. w sprawie 102/87, *Francja przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich* (SEB), Zb.Orz. 1988, str. 4067, pkt 19.

⁽⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie C-310/99, *Włochy przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich*, Zb.Orz. 2002, str. I-2289, pkt 85.

⁽⁹⁾ Dz.U. L 10 z 13.1.2001, str. 30.

Analiza środka pomocy jako pomocy przeznaczonej na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi

- (43) Zgodnie z art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu może być przyznawana pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi. Komisja, zgodnie ze stałą praktyką, uważa, że erupcje wulkanów, trzęsienia ziemi, powodzie i osunięcia ziemi stanowią klęski żywiołowe w rozumieniu wspomnianego artykułu.
- (44) Przedmiotowy system przewiduje przyznanie pomocy mającej na celu naprawę szkód poniesionych przez przedsiębiorstwa z powodu klęsk żywiołowych, jakie dotknęły niektóre obszary we Włoszech. Klęski żywiołowe i objęte nimi tereny zostały ustalone i wymienione w dokumentach administracyjnych.
- (45) Środki opierają się na ujęciu makroekonomicznym, co zresztą potwierdziły władze włoskie w piśmie z dnia 10 września 2004 r. Jednak w świetle Traktatu oraz zgodnie ze stałą praktyką Komisji musi istnieć jasny i bezpośredni związek między faktem, który spowodował szkodę a pomocą państwa przeznaczoną na naprawę powstałych szkód. Związek ten musi być ustalony na poziomie każdego pojedynczego przedsiębiorstwa, a nie na poziomie makroekonomicznym⁽¹⁰⁾.
- (46) Jeśli chodzi o formy bardziej pośrednie szkód, komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczący „reakcji Wspólnoty Europejskiej na powódzie w Austrii, Niemczech i kilku krajach kandydujących” uściśla, że: „jeśli chodzi o rekompensatę za bardziej pośrednie formy szkód spowodowanych powodzią, na przykład opóźnienia w produkcji spowodowane przerwaniem dostaw energii elektrycznej, trudnościami w dostarczeniu towarów z powodu zablokowania niektórych dróg, tam gdzie możliwe jest ustalenie jasnego związku przyczynowego między szkodą a powodzią, możliwa będzie pełna rekompensata”⁽¹¹⁾. W każdym razie ze względu na ujęcie makroekonomiczne przyjętego przez władze Włoch środka pomocy niemożliwe jest ustalenie jasnego związku przyczynowego między rekompensatą szkód a klęskami żywiołowymi. Nawet jeśli chodzi o szkody pośrednie, związek musi być ustalony na poziomie każdego pojedynczego przedsiębiorstwa, a nie na poziomie makroekonomicznym.
- (47) W rozpatrywanym przypadku system przynosi korzyści wszystkim przedsiębiorstwom, które dokonują inwestycji, wykraczających ponad pewien określony próg ustalany na podstawie średniej z lat ubiegłych, we wskazanych przez władze włoskie gminach, z których niektóre są
- bardzo rozległe i gęsto zaludnione oraz prowadzą działalność gospodarczą o dużym znaczeniu (na przykład Mediolan, Turyn, Genua). Oczywiście jest, że wielu beneficjentów systemu nie poniosło bezpośredniej szkody oraz że nie ma pewnych dowodów na istnienie szkody pośredniej. Nie jest ponadto udowodnione, że ewentualne szkody zostały spowodowane wyłącznie przez klęski żywiołowe wymienione przez władze włoskie.
- (48) Mechanizm pomocy i kwota przyznana każdemu beneficjentowi nie mają żadnego związku ze szkodami rzeczywiście poniesionymi, ale zależą od wielkości inwestycji zrealizowanych w danym okresie, od wielkości inwestycji zrealizowanych w latach ubiegłych oraz od istnienia dochodu podlegającego opodatkowaniu. W tych okolicznościach, zakładając że beneficjent rzeczywiście poniósł szkodę spowodowaną wspomnianymi klęskami żywiołowymi, kwota pomocy może przekroczyć wartość szkody.
- (49) Stwierdza się więc, że formalne postępowanie dochodzeniowe nie pozwoliło na rozwianie wątpliwości Komisji i że przedmiotowy środek stanowi system pomocy niezgodny z zasadami wspólnego rynku.
- (50) W piśmie z dnia 10 września 2004 r. władze włoskie uściśliły jednak, że od przedsiębiorstw będzie wymagane odpowiednie zaświadczenie lub oświadczenie w celu zweryfikowania w praktyce szkody na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa i że w następstwie będą mogły być przeprowadzane odpowiednie kontrole.
- (51) Rzeczywiście nie można wykluczyć, że w niektórych przypadkach zastosowania środków pomocy przyznane w ramach przedmiotowego systemu spełniają warunki, by być uznanymi za zgodne z zasadami wspólnego rynku. Dlatego też administracja Włoch może rozpocząć kontrolę każdego przypadku przedsiębiorstwa-beneficjenta w celu sprawdzenia istnienia jasnego i bezpośredniego związku między klęską żywiołową a pomocą państwa przeznaczoną na zrekompensowanie poniesionej szkody. Kontrola ta winna pozwolić na wyeliminowanie przypadków nadmiernej rekompensaty za szkody poniesione przez poszczególne przedsiębiorstwa.
- (52) Aby wykluczyć wszelką możliwość nadmiernej rekompensaty, władze włoskie będą musiały wymagać odjęcia kwoty pomocy od wypłat należnych beneficjentom z tytułu ubezpieczenia. Władze włoskie będą musiały też przewidzieć kontrolę kumulacji pomocy przyznanej w ramach przedmiotowych środków z innymi środkami, aby wykluczyć wszelką możliwość nadmiernej rekompensaty za szkody.

⁽¹⁰⁾ Patrz na przykład: pomoce państwa N 629/02, N 545/02, N 429/01, NN 62/00, N 770/99 lub NN 87/99. Również w cytowanym przez władze włoskie przypadku pomocy państwa N 92/2000 Komisja ustaliła istnienie takiego związku na poziomie podmiotów gospodarczych.

⁽¹¹⁾ Dokument COM(2002) 481 wersja ostateczna z 28.8.2002, str. 9.

(53) Niniejsza decyzja dotyczy systemu jako takiego, a jej wykonanie musi nastąpić w trybie natychmiastowym w szczególności poprzez odzyskanie pomocy przyznanych niezgodnie z prawem i uznanych za niezgodne z zasadami wspólnego rynku. Komisja przypomina, że negatywna decyzja dotycząca systemu pomocy nie przesądza o możliwości uznania pewnych korzyści przyznanych w ramach samego systemu za pomoce państwa, to jest uznania ich za zgodne z zasadami wspólnego rynku ze względu na szczególne cechy (na przykład dlatego, że dla indywidualnej korzyści mają zastosowanie zasady *de minimis* lub dlatego, że jest ona przyznana w ramach decyzji uznającej pomoc za zgodną lub na mocy rozporządzeń wyłączających).

VI. WNIOSKI

(54) Komisja stwierdza, że Włochy w sposób niezgodny z prawem przyznały pomoce przewidziane w ramach przedmiotowego środka pomocy z naruszeniem art. 88 ust. 3 Traktatu.

(55) Na podstawie dokonanej oceny Komisja stwierdza, że przedmiotowy system jest niezgodny z zasadami wspólnego rynku, ponieważ, będąc pomocą przeznaczoną na naprawę szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe lub inne zdarzenia nadzwyczajne, nie spełnia warunków kwalifikujących go do korzystania z odstępstwa, o którym mowa w art. 87 ust. 2 lit. b) – jedyne odstępstwa, do którego odwoływały się władze włoskie.

(56) Zgodnie z art. 14 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/99 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego zasady stosowania art. 93 Traktatu WE⁽¹²⁾ w przypadku negatywnych decyzji, dotyczących przypadków pomocy niezgodnych z prawem, Komisja przyjmuje decyzję, nakazującą Państwu Członkowskiemu zastosowanie wszelkich niezbędnych środków w celu odzyskania pomocy od beneficjenta. Komisja nie nakazuje odebrania pomocy, jeżeli stoi to w sprzeczności z ogólnymi zasadami prawa wspólnotowego. W tym przypadku odzyskanie pomocy nie stoi w sprzeczności z żadną z tych zasad. Komisja zauważa ponadto, że zasady te nie zostały przywołane ani przez władze włoskie ani przez beneficjentów.

(57) Włochy muszą zastosować wszelkie niezbędne środki w celu odzyskania pomocy od beneficjentów systemu, za wyjątkiem indywidualnych przypadków, które zgodnie z tym, co wskazano w punktach 50, 51 i 52 niniejszego uzasadnienia, spełniają warunki zgodności z zasadami wspólnego rynku w ramach odstępstwa, o którym mowa w art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu. W tym celu Włochy muszą nakazać beneficjentom systemu zwrócenie pomocy w ciągu dwóch miesięcy od notyfikacji niniejszej decyzji. Odzyskiwane kwoty pomocy winny być powiększone o odsetki obliczone zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie przepisów wykonawczych dla rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999

ustanawiającego zasady stosowania art. 93 Traktatu WE⁽¹³⁾.

Włochy muszą przekazać Komisji odpowiedni formularz o stanie zaawansowania procesu odzyskiwania pomocy, a także sporządzić listę beneficjentów zobowiązanych do zwrotu oraz wyraźnie wymienić konkretne środki podjęte w celu natychmiastowego i skutecznego odzyskania pomocy. Włochy muszą ponadto przekazać w ciągu dwóch miesięcy od notyfikacji niniejszej decyzji dokumenty potwierdzające wszczęcie postępowań w celu odzyskania od beneficjentów pomocy przyznanych niezgodnie z prawem i niezgodnych z zasadami wspólnego rynku (na przykład wydane okólniki, zarządzenia dotyczące zwrotu itp.).

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

System pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstw, które dokonały inwestycji w gminach dotkniętych klęskami żywiołowymi w roku 2002, o których mowa w art. 5 lit. e dekretu z mocą ustawy nr 282 z dnia 24 grudnia 2002 r., skonwertowanego ustawą nr 27 z dnia 21 lutego 2003 r., prolongującą dla określonych przedsiębiorstw korzyści przewidziane w art. 4 akapit 1 ustawy nr 383 z dnia 18 października 2001 r., który został bezprawnie zastosowany przez Włochy z naruszeniem art. 88 ust. 3 Traktatu, jest niezgodny z zasadami wspólnego rynku, z zastrzeżeniem postanowień art. 3.

Artykuł 2

Włochy anulują system pomocy, o którym mowa w art. 1, ponieważ w dalszym ciągu wywołuje on skutki.

Artykuł 3

Poszczególne pomoce przyznane w ramach systemu, o którym mowa w art. 1 są zgodne z zasadami wspólnego rynku w rozumieniu art. 87 ust. 2 lit. b) Traktatu o tyle, jeżeli nie przekraczają wartości netto szkód rzeczywiście poniesionych przez każdego z beneficjentów z powodu klęsk żywiołowych, o których mowa w art. 5 lit. e dekretu z mocą ustawy nr 282 z dnia 24 grudnia 2002 r., z uwzględnieniem kwot otrzymanych tytułem ubezpieczenia lub na mocy innych środków pomocy.

Artykuł 4

Poszczególne pomoce przyznane w ramach systemu, o którym mowa w art. 1, które nie spełniają warunków określonych w art. 3, są niezgodne z zasadami wspólnego rynku.

Artykuł 5

1. Włochy zastosują wszelkie niezbędne środki w celu odzyskania od beneficjentów pomocy, o których mowa w art. 4.

2. Włochy wstrzymają wszelkie wypłaty pomocy z dniem otrzymania notyfikacji niniejszej decyzji.

⁽¹²⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, str. 1. Rozporządzenie zmienione Aktem Przystąpienia z 2003 r.

⁽¹³⁾ Dz.U. L 140 z 30.4.2004 str. 1.

3. Odzyskiwanie przeprowadzone będzie bezzwłocznie zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym, o ile pozwalają one na natychmiastowe i skuteczne wykonanie niniejszej decyzji.

4. Odzyskiwane pomoce są powiększone o odsetki naliczane od dnia, w którym kwoty zostały przekazane beneficjentom do dnia ich faktycznego zwrotu.

5. Odsetki obliczane są na podstawie przepisów, o których mowa w rozdziale V rozporządzenia (WE) nr 794/2004.

6. Włochy nakażą wszystkim beneficjentom pomocy, o których mowa w art. 4, zwrócić w ciągu dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji przyznane niezgodnie z prawem pomoce powiększone o odsetki.

Artykuł 6

W ciągu dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Włochy poinformują Komisję o środkach podjętych w celu jej

wykonania, wypełniając kwestionariusz załączony do niniejszej decyzji. W szczególności Włochy prześlą Komisji w tym samym terminie wszelkie dokumenty potwierdzające wszczęcie postępowań w celu odzyskania od beneficjentów pomocy przyznanych niezgodnie z prawem.

Artykuł 7

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Włoskiej.

Sporządzono w Brukseli, dnia 20 października 2004 r.

W imieniu Komisji

Mario MONTI

Członek Komisji